

Regelink
Ecologie & Landschap

Uitvoerings- en beheerplan

Natuurcompensatie Zwaaiikom, Oosterhout

In het kader van de bestemmingsplanherziening Zwaaiikom

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	R. Cillekens
In opdracht van	Gemeente Oosterhout
Naam opdrachtgever	N. Verhoeks-Vaessen
Rapportnummer	BP17466-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	5 februari 2018
Aantal pagina's	10
Collegiale toets	<u>J.A. Slagt</u>
Wijze van citeren	Cillekens, R.C., 2018. Uitvoerings- en beheerplan Natuurcompensatie Zwaaikom. In het kader van de bestemmingsplanherziening Zwaaikom, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoud

Colofon	2
Inhoud	3
1. Inleiding	4
2. Gebiedsbeschrijving	5
3. Uitvoeringsplan	7
3.1 Wijziging pakketcode bos	7
3.2 Overweging	7
3.3 Ontwikkeling kruidenrijk grasland	8
3.4 Ontwikkeling bos	9
4. Beheerplan	10
4.1 Beheer kruidenrijk grasland (pakket N12.02)	10
4.2 Beheer Droog bos met productie (N16.03)	10

1. Inleiding

De gemeente Oosterhout wil in het plangebied 'Zwaaikom' een bestemmingsplanherziening doorvoeren, zodat in de nabije toekomst gestart kan worden met het bouwen van woningen in dit gebied. Omdat in het plangebied een deel binnen het Natuur Netwerk Nederland (NNN, in Brabant het Natuur Netwerk Brabant, kortweg NNB genoemd) valt, zullen er maatregelen genomen moeten worden wanneer het NNB aangetast wordt door de woningbouw.

Conform de Wijziging Verordening ruimte 2014, actualisatie 2017, is de gemeente verplicht het verlies aan oppervlakte NNB ten gevolge van de bestemmingsplanherziening te compenseren. In het door Regelink Ecologie & Landschap opgestelde rapport met kenmerk RA17466-01 is reeds aangegeven welke gevolgen de woningbouw zal hebben op het NNB en welke oppervlakte er gecompenseerd moet worden.

In dit rapport wordt uitvoering gegeven aan de compensatieplicht. Er wordt beschreven welke doelstellingen er zijn en met welke inrichtingsmaatregelen en met welk beheer de doelstellingen behaald kunnen worden.

2. Gebiedsbeschrijving

Het plangebied ligt in de provincie Noord-Brabant ten westen van de kern van Oosterhout, langs het Wilhelminakanaal. Het wordt aan drie kanten (de noord-, oost- en westzijde) omsloten door water en aan de zuidzijde begrensd door de Wilhelminalaan.

Het plangebied is weergegeven in Figuur 1. Het gebied waar het daadwerkelijk om gaat ligt ten westen van Zwaaiakom, die naar de jachthaven leidt. Dit gebied staat ook wel bekend als het Eiland. Op het Eiland liggen enkele woningen, een scoutinggebouw en de handboogvereniging in het zuidelijke deel. Daarnaast zijn daar enkele agrarische percelen en een boerderij met schuur gelegen. In het noordelijk deel ligt een oude, afgedekte vuilstortplaats met daar omheen een aantal bosjes met veel struikvormers en jonge opslag van zomereiken (*Quercus robur*), essen (*Fraxinus excelsior*) en zoete kers (*Prunus avium*). Als overstaanders staan aan de oostzijde van het Eiland een flink aantal ratelpopulieren (*Populus tremula*). De dijk waar deze ratelpopulieren op staan, wordt niet verhoogd. De ratelpopulieren zullen in de loop der tijd stapsgewijs gekapt worden, vanwege de veiligheid.

Figuur 1. Met rode belijning aangegeven locatie van het plangebied. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2017.

Op de topografische kaart (Figuur 1) is te zien dat een deel op de kop van het Eiland als grasland (lichtgroen) staat ingekleurd. In werkelijkheid is het opgaand bos en geeft de topografische kaart dus een vertekend beeld van de huidige situatie. In hoofdstuk 3 wordt hier nader op ingegaan.

Het oppervlakte van de tweetal op het Eiland gelegen natuurgebieden is totaal 2,05 ha. Voor beide gebieden is zowel binnen de beheertypenkaart als de ambitiekaart, het beheerpakket N16.03 (Droog bos met productie) opengesteld. Dit pakket is de opvolger van het pakket N16.01 binnen het subsidiestelsel SNL-n en is vanaf 1 januari 2018 van kracht. De begrensde gebieden sluiten op geen ander natuurgebied met een vergelijkbaar pakket aan en zijn daardoor geïsoleerd. Het water dat de natuurgebieden omringd en ook gedeeltelijk binnen het plangebied ligt, valt binnen het NNB en heeft als beheerpakket N04.02 (Zoete plas). De ligging van het plangebied ten opzichte van het NNB is weergegeven in Figuur 2.

Figuur 2. De ligging van de huidige begrenzing tov het plangebied. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2017.

3. Uitvoeringsplan

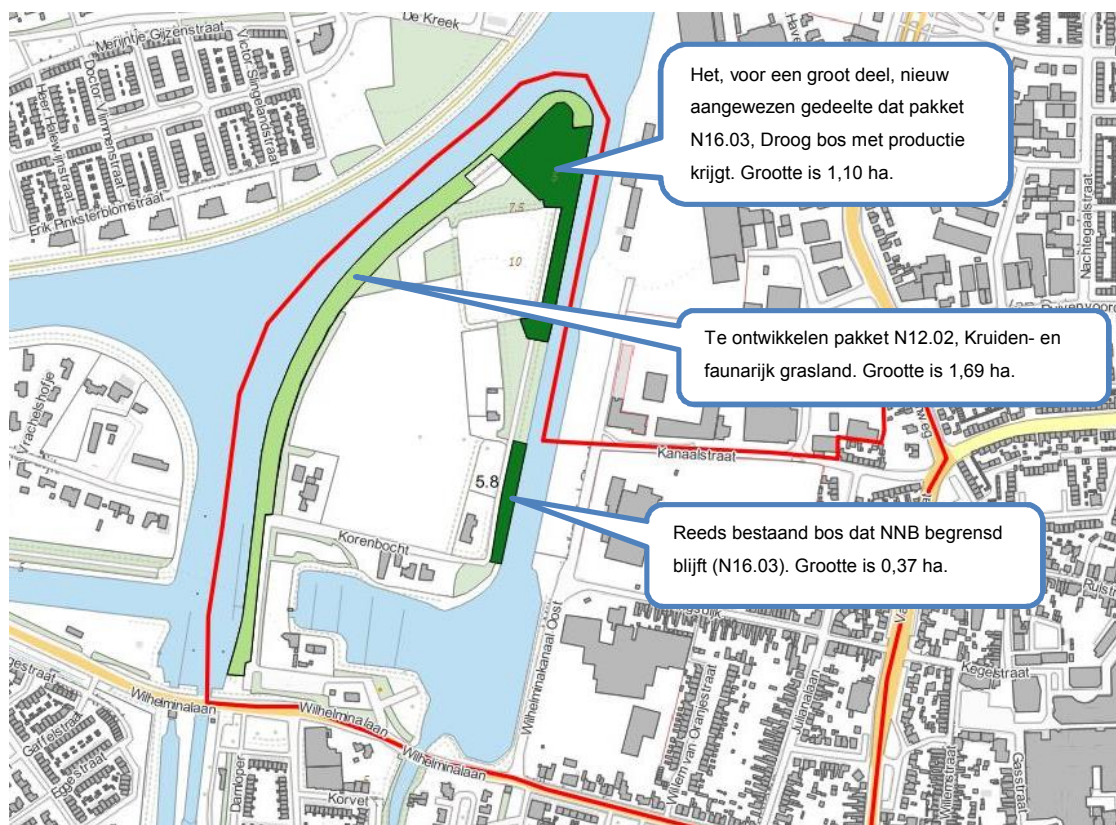
3.1 Wijziging pakketcode bos

In de rapportage over het compensatieplan (RA 17466-01) is aangegeven dat er twijfels zijn over de juistheid van de keuze voor de pakketcode van het bos. Kijkend naar de spontane opslag van boomsoorten die er nu groeien, zou het pakket N16.04 (Vochtig bos met productie) beter in deze situatie passen. Deze aanpassing zal echter bij de provincie neergelegd moeten worden, omdat zij het bevoegd gezag zijn voor het NNB. Wanneer zij er geen goedkeuring aan geven, blijft het pakket zoals het was. Mochten zij akkoord gaan met de wijziging dan kan de pakketcode N16.03, die elders in dit rapport genoemd wordt, ook gelezen worden als N16.04.

3.2 Overweging

In de rapportage met kenmerk RA 17466-01 wordt geconcludeerd dat het te kappen bos, niet geheel gecompenseerd kan worden met nieuw aan te planten bos. Dit is te wijten aan de buitendijkse ligging en de verkeersveiligheid op het water. In bochten in het water moeten deze voor het scheepvaartverkeer overzichtelijk zijn en mag er geen zichtbelemmerende begroeiing staan. Derhalve wordt er voor gekozen om voor een groot gedeelte kruidenrijk grasland te ontwikkelen. In de Index Natuur- en Landschap is dit beheertype terug te vinden als het pakket 'Kruiden- en faunairijk grasland' met de code N12.02. In Figuur 3 is te zien hoe groot de oppervlakte kruidenrijk grasland wordt.

Afgaand op de topografische kaart (Figuur 1), zijn er nog enkele plekken beschikbaar waar bos aangeplant zou kunnen worden. Echter heeft het veldbezoek uitgewezen dat de kop van het Eiland al zo goed als geheel bebost is. Het gehele beboste gedeelte kan mogelijk de pakketcode N16.03 krijgen. In Figuur 3 is aangegeven welke gedeelte onder dit pakket zou kunnen vallen.

Figuur 3. Voorstel Zwaaiikom nieuwe begrenzing NNB met bijbehorende pakketten. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2017.

3.3 Ontwikkeling kruidenrijk grasland

Het dijklichaam kan over de gehele lengte met een inheems kruidenrijk mengsel ingezaaid worden, zodat het zich kan ontwikkelen naar 'Kruiden- en faunairijk grasland'.

Om kruiden een goede kans te geven in een bestaand grasland, is het zaak om het concurrerende, aanwezige gras te hinderen in hun groei. Hierdoor krijgen de kruiden een kans om zich te vestigen en te ontwikkelen, waardoor de dijk uiteindelijk bloemrijker gaat worden.

Om deze ontwikkeling een kans te geven zijn er een aantal mogelijke maatregelen die uitgevoerd kunnen worden, in volgorde van oplopende kosten:

- Het gras heel kort maaien, vervolgens klepelen en dan frezen. Het frezen kan gebeuren met een gewone frees of met een overtopfrees. Nadeel van deze maatregel is dat het aanwezige bodemleven wordt vernietigd. Daarnaast hebben enkele van de aanwezige grassoorten de eigenschap om zich via de wortels uit te breiden (zogenaamde wortelstokken). Ze zullen daardoor niet veel last van het frezen hebben omdat een klein stukje wortel voldoende is om opnieuw uit te lopen.
- Bij zonnig en droog weer het gras maaien en afvoeren, dan met de rotorkop de bovenste 5 cm kapot trekken. Door het zonnige weer drogen de plantenresten snel op en kunnen ze naderhand afgevoerd worden. Vervolgens kan het bewerkte stuk ingezaaid worden met een kruidenmengsel.

Dit kan over de hele lengte van de dijk gedaan worden, maar er kan ook voor gekozen worden om 'kraamkamers' te ontwikkelen. Dan wordt niet de hele dijk volgens deze methode behandeld, maar wordt er bijvoorbeeld om de 100 meter zo'n strook van 20 meter breed volgens de hierboven beschreven maatregel behandeld en kunnen de kruiden vanuit die plekken de rest van de dijk veroveren. Dat houdt wel in dat de zode voldoende open moet zijn om kruiden de mogelijkheid te geven om zich te vestigen.

- De bovenste 5 cm van de bodem plaggen en het materiaal afvoeren. Vervolgens de kale grond met het inheemse kruidenmengsel inzaaien.

In het algemeen is het zo dat grassen concurrentiekrachtiger zijn dan kruidachtige planten. Door op de juiste wijze en het juiste moment andere soorten op de dijk aan te brengen zal er een gevarieerder en bloemrijker geheel ontstaan, dat niet alleen aantrekkelijk is voor de toekomstige bewoners, maar ook voor de bloembestuivers.

Door een goed doordacht beheer is het mogelijk om dit soort kruidenrijke graslanden lang in stand te houden. Dat wordt verder in hoofdstuk 4 uitgelegd.

3.4 Ontwikkeling bos

Nagenoeg de gehele oppervlakte dat als bos (pakket N16.03 volgens de Index Natuur en Landschap) in het gebied kan worden opgenomen, is al bestaand bos. Mogelijk zijn er nog enkele kleine open plekken. Deze kunnen door de aanwezige zaadbronnen snel opgevuld worden met spontane opslag. Er hoeven daarom geen extra inrichtingsmaatregelen voor de ontwikkeling van bos genomen te worden.

4. Beheerplan

4.1 Beheer kruidenrijk grasland (pakket N12.02)

Omdat het terrein buitendijks ligt, zal de vegetatie kort gehouden moeten worden. Wat betekent dat er voor gezorgd zal moeten worden dat groei van houtige gewassen niet mogelijk gemaakt wordt.

Om het pakket N12.02 in stand te houden, zijn er door de provincie beheervorschriften opgesteld. Hieronder is aangegeven wat de doelen van het beheer zijn voor dit pakket:

- Zorgen voor een kruidenrijke vegetaties en tegengaan van strooiselophoping, verruiging en verbossing,
- Zorgen voor kleinschalige structuurvariatie, om ruimte te bieden aan allerlei diergroepen (dagvlinders en andere insecten, reptielen, vogels e.d.),

Het beheer kan op verschillende wijzen uitgevoerd worden: machinaal of met beweiding. Vaak zal bij de start van de ontwikkeling van het pakket de voedselrijkdom dermate hoog zijn, dat alleen beweiding niet voldoende is. Er zal ook gemaaid en afgevoerd moeten worden. In het algemeen is het zo dat hoe voedselarmer (schraller) de bodem is, hoe soortenrijker de vegetatie wordt.

Op de dijk is de situatie matig voedselrijk tot voedselrijk, waardoor in eerste instantie twee keer per jaar maaien en afvoeren de snelste manier om te verschrallen is. Daarbij zal de eerste maaibeurt rondom de laatste week van mei plaatsvinden en de tweede maaibeurt in november, op het moment dat de gemiddelde maximumtemperatuur onder de 10°C zakt.

Wanneer in de loop van de tijd de voedselrijkdom afneemt, kan overgeschakeld worden op beweiding met in het late najaar nog een maaibeurt om de vegetatie kort de winter in te laten gaan.

4.2 Beheer Droog bos met productie (N16.03)

In een bestaand bos, zal de beheerinspanning minimaal zijn. Omdat dit bos in de toekomst in de nabijheid van een woonwijk komt te liggen, zal het als uitloopgebied voor de inwoners van deze wijk gaan fungeren.

Wandelaars kunnen dan van paden gebruik maken, welke onderhouden moeten worden. Dan zal er bijvoorbeeld rekening gehouden moeten worden met overhangende takken en scheef hangende bomen die over de paden kunnen komen te liggen.

Afgezien van de paden, kan het bos zich verder in alle rust ontwikkelen tot een rijk gevarieerd, structuurrijk bos met een goed ontwikkelde boom-, struik- en kruidlaag en een toenemend volume dood hout door dode bomen te laten staan. De belevingswaarde van het bos zal in de toekomst dan ook verder toenemen.